

DARE

Depolarisation Activism for
Resilient Europe

Savremeni izazovi: ZAGAĐENJA KOJA UZROKUJU POJEDINCI

Autor: Ana Janković

Croatian Education and Development
Network for the Evolution of
Communication - HERMES
Croatia

Kreisau-Initiative
Kreisau Initiative e.V.
Germany

Open Communication
Serbia

TRANSFORM
Sweden

Western Balkans
Network
Bosnia-Herzegovina

**Co-funded by
the European Union**

Ovaj projekat je sufinansiran sredstvima Evropske komisije. Stavovi i sadržaj nastavnih planova su isključiva odgovornost njihovih autora i ne odražavaju stavove Evropske komisije ili organizacija koje sprovode projekat. Evropska komisija nije odgovorna za bilo kakve posledice koje proizlaze iz ponovne upotrebe ove publikacije.

Savremeni izazovi: Zagađenja koja uzrokuju pojedinci

O projektu

Inicijativa 'DARE - Depolarization Activism for Resilient Europe' ('Aktivizam za depolarizovanu i snažnu (otpornu) Evropu') pokrenuta je sa ciljem stvaranja prostora za kritički pristup učenju i dijalog usmeren na mlade i njihov aktivizam u području savremenih izazova kao što su polarizacija, radikalizacija, mentalno zdravlje i kršenja ljudskih prava. Obrazovni materijali DARE projekta nastoje da ojačaju aktivno građanstvo i evropske vrednosti i da promovišu i osnažuju glasove mladih i njihov građanski angažman. Za više informacija posetite internet stranicu projekta: www.depolarisation.eu

Teme

- 'Savremeni izazovi' tema - istraživanje složenih savremenih problema koji se često ne obrađuju u školama;
- Problem zagađenja koja prouzrokuju pojedinci i šta svako može da uradi kako bi smanjio sopstveno štetno delovanje na životnu sredinu.

Kontekst

Zagađenje je unošenje štetnih materijala u životnu sredinu i ono sada već predstavlja globalni problem. Iako su urbana područja obično zagađenija od sela, zagađenje se može proširiti svuda. Povećana proizvodnja plastike stvara probleme u mnogim područjima našeg društva, doprinosi problemima otpada i zagađenja, utiče na naše zdravlje i pretilosti našim okeanima i životinjama u divljini.

Ljudska aktivnost je najveći izvor zagađenja. Šta mi, kao pojedinci, možemo da uradimo kako bismo smanjili sopstveno zagađenje i pomogli prirodi da ozdravi?

Ciljevi

- podizanje svesti o svetskom problemu zagađenja prouzrokovanog ljudskim delovanjem;
- razvijanje razumevanja o posledicama naših (potrošačkih) izbora;
- osnaživanje individualnih izbora i radnji koje će smanjiti sopstveni štetni uticaj na životnu sredinu.

Ishodi učenja

Na kraju časa učenici će moći da:

- opišu i objasne problem ljudskog zagađivanja u svetu;
- prepoznaju i navedu izvore i posledice zagađenja;
- analiziraju i objasne koje aktivnosti mogu da sprovedu na individualnom nivou kako bi smanjili zagađenje i štetan uticaj na životnu sredinu.

Materijal i oprema

---

laptop
projektor
zvučnici
internet/Wi-Fi
flipchart blok sa papirima i markeri za grupni rad

Trajanje

---

45 minuta (jedan školski čas)

Pregled aktivnosti na času

Uvod (5 minuta)

Na početku časa učenici imaju zadatak da navedu koji su glavni izvori zagađenja. Nakon toga, učenici treba da navedu koje su, prema njihovom mišljenju, posledice tih zagađenja. Sledeće pitanje treba da istraži neodgovorna ponašanja ili radnje pojedinaca koje takođe doprinose zagađenju.

Konačno, nastavnik najavljuje da je tema današnjega časa zagađenje koje prouzrokuju pojedinci i kako ga smanjiti. Poziva učenike da pažljivo pogledaju kratki video zapis, nakon kojeg sledi rasprava o onome što su videli.

Gledanje kratkog video zapisa Savremeni izazovi: Zagađenje (5 minuta)

Prikažite video zapis učenicima: <https://depolarisation.eu/sr/savremeni-izazovi-s/>

Kratka rasprava o video zapisu (15 minuta)

Korisna pitanja/zadaci za istraživanje, razmatranje i dalje razmišljanje:

- Navedite neke izvore zagađenja koje uzrokuju pojedinci.
- Koje su njihove posledice?
- U kojim neodgovornim ponašanjima (koja uzrokuju zagađenja) iz animiranog video zapisa prepoznajete sebe?
- Šta možete da uradite kako biste smanjili zagađenje? Koje promene možete da uvedete?

"Rešavanje problema zagađenja koja uzrokuju pojedinci" - grupni rad (20 minuta)

Nasumično podelite učenike u pet grupa (optimalno je 5 učenika po grupi, ali moguće je i više i manje, prema potrebi) i dajte im jedan papir iz flipchart bloka i markere za prezentaciju. Svaka grupa će imati zaseban problem koji moraju da reše odgovaranjem na sledeća dva pitanja:

1. Zašto ovakvo ponašanje predstavlja problem (koje su posledice po životnu sredinu)?
2. Koju promenu pojedinca biste predložili kako bi se ovaj problem rešio/poboljšao?

"Rešavanje problema zagađenja koja uzrokuju pojedinci" - nastavak grupnog rada

Svaka grupa ima 10 minuta za raspravu o izazovu/problemu koji im je dodeljen i za izradu prezentacije.

Izazovi/problemi:

Grupa 1: Kupujemo više odeće nego što nam je potrebno, a to znači da puno odeće završi na deponijama. Modna industrija je jedan od najvećih zagađivača životne sredine. Kako možemo da smanjimo količinu odeće koju kupujemo (i bacamo)?

Grupa 2: Primetili ste velike količine smeća oko svoje škole ili u gradskom parku. Kako možete da podstaknete svoje sugrađane da ne bacaju otpatke svuda, već u za to predviđene kante?

Grupa 3: Privatna domaćinstva redovno proizvode velike količine otpada. Šta možete da preduzmete kako biste vi i vaša porodica smanjili količinu otpada koji proizvodite?

Grupa 4: Redovno trošimo previše energije (da ne spominjemo da su troškovi električne energije znatno porasli u poslednje vreme). Šta možete vi lično, ali i celo vaše domaćinstvo, da preduzmete kako biste smanjili potrošnju električne energije?

Grupa 5: Redovno trošimo previše vode, iako znamo da se zalihe pijaće vode u nekim državama smanjuju. Šta možete da uradite kako biste smanjili količinu vode koju koristite?

Grupe prezentuju svoja rešenja (2 minuta po grupi). Nakon svake prezentacije ostali učenici postavljaju pitanja, nude svoje predloge i povratne informacije.

Izvori

- Projekat DARE, nastavni planovi, dodatni materijali i video zapisi koji se nalaze na internet stranici projekta: www.depolarisation.eu ili www.resilienteurope.eu
- Više o načinima smanjenja zagađenja vazduha na internet stranici Svetske zdravstvene organizacije: www.who.int/news-room/spotlight/how-air-pollution-is-destroying-our-health/10-ways-you-can-fight-air-pollution
- Više o zagađenju uopšte: How To Prevent Pollution | 25 Ways to Reduce Pollution www.consumernotice.org/environmental/pollution-reduction/

Adaptacija aktivnosti za nastavu na daljinu

Ove aktivnosti mogu lako da se sprovedu u online okruženju. Za grupni rad je potrebno otvoriti sobe za pojedinačne razgovore. Nakon izrade prezentacija, grupe predstavljaju svoje rezultate u zajedničkom prostoru, gde se odvija i razredna rasprava.

Ocenjivanje i evaluacija

Svrha ove lekcije je osvestiti i edukovati učenike o pojedinačnim merama i radnjama koje mogu da preduzmu kako bi smanjili sopstveni štetan uticaj na životnu sredinu. Prvi domaći zadatak se može ocenjivati kroz kvalitet sadržaja prezentacije. Drugi domaći zadatak se može ocenjivati u smislu učestvovanja i aktivnog angažmana učenika.

Ideje za domaći zadatak

- 1. ideja za domaći zadatak: Učenici mogu da istraže lokalne organizacije koje se bave ovom problematikom i volontirati ili pratiti njihov rad kako bi saznali više o toj temi. Na primer, mogu da istraže da li postoje kolektivne akcije čišćenja zelenih površina ili obala reka. Mogu da se informišu o lokalnim mogućnostima recikliranja i kako se realiziraju. Svoja otkrića treba da prezentuju drugim učenicima iz razreda.
- 2. ideja za domaći zadatak: Učenici mogu da organizuju događaj na lokalnom nivou (u svojoj školi ili opštini) sa ciljem podizanja svesti o ovom problemu, gde mogu da informišu građane o tome šta može da se učini i koje su mogućnosti za smanjenje zagađenja izazvanog delovanjem pojedinca u njihovom gradu/mestu.